

УДК 821.111(73)-1.09:141.32

DOI <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2026-24-1>

Людмила АНІСИМОВА

кандидат філологічних наук, доцент, учений секретар, доцент кафедри світової літератури, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, Україна, 04053

ORCID: 0000-0002-9770-3110

Scopus-Author ID: 57653477700

Бібліографічний опис статті: Анісімова, Л. (2026). Філософсько-екзистенційні виміри останньої збірки поезій «Winter recipes from the collective» нобелівської лауреатки Луїзи Глік. *Актуальні питання іноземної філології*, 24, 3–11, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2026-24-1>

ФІЛОСОФСЬКО-ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИМІРИ ОСТАННЬОЇ ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ «WINTER RECIPES FROM THE COLLECTIVE» НОБЕЛІВСЬКОЇ ЛАУРЕАТКИ ЛУЇЗИ ГЛІК

Стаття присвячена вивченню філософсько-екзистенційних пошуків відомої американської поетеси Луїзи Глік (1943–2023), лауреатки Нобелівської премії з літератури 2020 року. Поетеса, спираючись на власний життєвий досвід, сповнений травмами та потрясіннями, протягом тривалого творчого шляху неодноразово зверталась до таких екзистенційних питань, як пошук сенсу існування та ідентичності, алієнації та неминучого наближення смерті. Метою розвідки є визначення особливостей репрезентації філософсько-екзистенційної проблематики в останній збірці поезій «Winter recipes from the collective» (2021), виданій через рік після присудження Нобелівської премії та за два роки до смерті поетеси. Попри значну кількість літературних оглядів, з'явилися лічені публікації в наукових виданнях, присвячені останній збірці поезій. Щодо філософських аспектів, то цікавим є факт звернення до східної філософії – даосизму, (дзен-)буддизму, а також репрезентація переосмислення ключових мотивів екзистенціалізму. Луїза Глік в цій збірці не використовує улюблені міфологічні чи персоніфіковані природні образи, а змальовує звичайних людей, багато з яких похилого віку. Споріднені риси в тематиці простежено у збірці пізнього періоду творчості «Faithful and Virtuous Night» (2014). Обидві характеризуються поєднанням спогадів про минуле з теперішнім, дійсності з вигадкою, актуалізацією мотивів старіння, швидкоплинності життя і неминучого наближення кінця. У статті зокрема виокремлено репрезентацію авторкою приватного та індивідуального життєвого досвіду, який у поезіях постає комплексним узагальнено-універсальним явищем. Поетична творчість стала для авторки засобом духовного та екзистенційного самопізнання, відтворення власної ідентичності. Хоча в поезії Л. Глік присутнє відчуття детермінованості буття, ліричні герої часто прагнуть вийти поза межі травмуючої реальності та віднайти спокій у химерному просторі яви і сновидінь, переосмислити вічні теми людства.

Ключові слова: філософсько-екзистенційна проблематика, сучасна американська поезія, циклічність буття, мотиви старіння і смерті, життєвий шлях, сенс життя, даосизм, (дзен-)буддизм

Liudmyla ANISIMOVA

PhD in Philology, Associate Professor, Academic Secretary, Associate Professor at the Department of World Literature, Borys Grinchenko Metropolitan University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv, Ukraine, 04053

ORCID: 0000-0002-9770-3110

Scopus-Author ID: 57653477700

To cite this article: Anisimova, L. (2026). Filosofsko-ekzystentsiini vymiry ostannoi zbirky poezii «Winter recipes from the collective» nobelivskoi laureatky Luizy Glik [Philosophical and existential dimensions of the last poetry collection *Winter recipes from the collective* by Nobel prize laureate Louise Glück]. *Current Issues of Foreign Philology*, 24, 3–11, doi: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2026-24-1>

PHILOSOPHICAL AND EXISTENTIAL DIMENSIONS OF THE LAST POETRY COLLECTION WINTER RECIPES FROM THE COLLECTIVE BY NOBEL PRIZE LAUREATE LOUISE GLÜCK

The article is devoted to the study of the philosophical and existential quest of the renowned American poet Louise Glück (1943–2023), the 2020 Nobel prize laureate in literature. Drawing on her own life experience, marked by trauma

and upheaval, the poet repeatedly turned throughout her long creative career to such existential questions as the search for the meaning of existence and identity, alienation, and the inevitable approach of death. The aim of this study is to determine the specific features of the representation of philosophical and existential issues in her final collection of poetry, "Winter Recipes from the Collective" (2021), published a year after she was awarded the Nobel Prize and two years before her death. Despite a number of literary reviews, only a few scholarly publications have appeared that are devoted to her last poetry collection. As for the philosophical aspects, it is noteworthy that the collection engages with Eastern philosophy – particularly Taoism, (Zen) Buddhism – as well as rethinking the key motifs of Existentialism. In this collection, Louise Glück does not depict her favorite mythological or personified natural images; instead, she turns to representations of ordinary people, many of them elderly. Related thematic features can be observed in her late collection "Faithful and Virtuous Night" (2014). Both works are characterized by a blending of memories of the past with the present, reality with imagination, and by the actualization of motifs such as aging, the transience of life, and the inevitable approach of the end. The article also highlights the author's representation of private and individual life experience, which in her poetry acquires a complex, generalized, and universal dimension. For Glück, poetic work becomes a means of spiritual and existential self-exploration and of articulating her identity. Although her poetry conveys a sense of the determinacy of existence, her lyrical figures often seek to transcend the limits of a traumatic reality, finding solace in the elusive realm of imagination and dreams, and rethinking the eternal themes of human existence.

Key words: philosophical and existential issues, contemporary American poetry, the cyclical nature of existence, motifs of aging and death, life journey, the meaning of life, Taoism, Buddhism, particularly Zen Buddhism.

Актуальність проблеми. Поетеса і літературний критик Луїза Глік (Louise Glück) (1943–2023) є непересічним феноменом у сучасній американській літературі. Протягом тривалого періоду творчої діяльності нею опубліковано 13 збірок поезій, кожна з яких на думку літературознавців відрізнялась від попередньої і засвідчувала прагнення авторки до досконалості. У 2020 році Нобелівський комітет присудив поетесі премію за її «unmistakable poetic voice that with austere beauty makes individual existence universal». Поетеса, спираючись на власний життєвий досвід, сповнений травмами і потрясіннями, протягом тривалого творчого шляху неодноразово зверталась до таких екзистенційних питань, як пошук сенсу існування та ідентичності, проблем алієнації і страху перед наближенням смерті. Народжена під час Другої світової війни, творчу діяльність Л. Глік розпочала ще у силовому полі модернізму та в період формування постмодерністської парадигми (збірка «Firstborn», 1968), а завершила у часи, які нідерландський філософ Робін ван ден Аккер і теоретик медіа Тімотеус Вермюлен назвали метамодернізмом. Остання збірка поезій авторки «Winter recipes from the collective» побачила світ 19 жовтня 2021 р., через рік після присудження авторці Нобелівської премії і за два роки до її смерті. За спостереженнями науковців творчість Л. Глік не вкладалася в межі мейстрімних літературних тенденцій та тяжіла до філософського осмислення буття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі наукові праці, присвячені комплексному

вивченню творчості Луїзи Глік, видані двадцять років тому – «The Poetry of Louise Glück: A Thematic Introduction» (2006) Деніела Морріса та «On Louise Glück: Change What You See» (2005) за редакцією Джоан Фейт Діль. Відтоді публікувалися окремі розвідки щодо певних аспектів творчості поетеси. Присудження Нобелівської премії та вихід у 2021 р. збірки «Winter recipes from the collective» пожвавив інтерес та зумовив активне висвітлення події в медіа – низка провідних американських видань розмістило на шпальтах рецензії знаних літературних критиків та університетських професорів (напр., William Doreski, 2021; Troy Jollimore, 2021). Також опубліковано огляди та есе в літературних журналах, зокрема у «World Literature Today» (Kent Su, 2022) і «Literary Matters» (John Wall Barger, 2022). Проте в англомовних наукових виданнях нами було знайдено лише декілька статей, об'єктом дослідження чи матеріалом для яких стали поезії зі згаданої збірки. До прикладу, китайська дослідниця Сінья Ху (Hu, 2024) висвітлює наративні й паратекстуальні особливості збірки, тематику і декілька ключових образів через призму мінімалізму. Британська поетеса і літературознавиця Леслі Сондерс (Saunders, 2025), проводячи паралелі з симптоматикою хвороби Альцгеймера, аналізує чотири поезії зі збірки «Winter recipes from the collective» щодо вираження в них почуття втрати ідентичності, певності, відчуття сенсу й мети існування, пам'яті та самого життя, тим самим простежуючи тяжіння Л. Глік до трансцендентного. Натомість французька дослідниця Марі Олів'є (Olivier, 2025) презентує способи

досягнення Л. Глік у поезіях збірки універсальності через поетику індивідуального та колективного досвіду. У статті «Особливості поетичної творчості Луїзи Глік» (Анісімова, 2025) було висвітлено втілення дихотомії «індивідуальне / універсальне» у поезіях авторки, а також подано періодизацію творчості, проаналізовано автобіографічні мотиви, репрезентацію травматичного досвіду, стилістичні й тематичні особливості її ключових збірок.

Остання поетична збірка «Winter recipes from the collective» Луїзи Глік характеризується філософічністю та глибоким осмисленням екзистенційних питань. Як зазначає Трой Джоллімор, вона є «an end-of-life book, where the life in question could be anyone's: the poet's, the reader's, the planet's» (Barger, 2022).

Мета дослідження – визначити особливості репрезентації філософсько-екзистенційної проблематики в останній збірці поезій «Winter recipes from the collective» (2021) американської поетеси Луїзи Глік.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз збірки «Winter recipes from the collective» розпочнемо з її паратекстуальних елементів. Обкладинка виконана у стриманому стилі: багато порожнього простору, серед кольорів лише бежевий як тло і чорний з червоним – для написів і малюнка. Майже в центрі зображено пташеня з широко відкритими невинними очима, у правому верхньому куті розміщено чотири колонки ієрогліфів та відтиск печатки, у нижньому лівому – назва, жанр, ім'я та прізвище авторки з приміткою про те, що вона є лауреаткою Нобелівської премії з літератури. За основу використано твір відомого китайського художника, каліграфа і поета Бади Шеньжєня (Шанрена) (справжнє ім'я Чжу Да), котрий жив у XVII столітті в Китаї. Був з роду імператора, але пішов у монахи та присвятив життя сповіданню дзен-буддизму, для якого притаманною є практика медитації задля досягнення саторі (прозріння). Стриманий дизайн обкладинки одразу налаштовує на неспішне вдумливе читання, зокрема й читання «між рядків», підкреслює ідіостиль авторки – мінімалістичний і простий. Л. Глік завжди прагнула відшарувати несуттєве для того, щоб відкрити приховану істину.

Щодо назви збірки «Winter recipes from the collective» («Зимові рецепти від колектив-

ного») дослідниця Марі Олів'є зазначає, що вона «reminds the American reader of recipes in the 1930s elaborated by women» (Olivier, 2025, p. 1). Нам видається, що в назві насамперед містяться підказки щодо основних проблем, порушених у збірці. Зима є метафорою старості й донедавна найскладнішої для виживання людства пори року, а узагальнене слово «колективне» підкреслює перенесення акцентів з індивідуального життєвого досвіду до життя в спільноті. У східній філософії колективне завжди було важливішим за індивідуальне, оскільки втілює мудрість поколінь. Відомим є факт про тривале лікування Л. Глік від анорексії, тож усе, пов'язане з їжею, є непростю темою для авторки й багато разів знаходило відображення у її творчості. В поезії, заголовок якої винесено у назву збірки, йдеться про книгу, що містить «only recipes for winter, when life is hard. In spring, / anyone can make a fine meal» (Glück, 2021, p. 13). У вірші описується зимовий багатоденний виснажливий процес колективного збору чоловіками похилого віку моху, що росте у лісі біля певних видів ялівця, для подальшої його ферментації та споживання як інгредієнта для «invigorating winter sandwich». Цей сендвіч не був смачним, але дозволяв вижити протягом суворої зими, як «matzoh in the desert, which / our parents called the bread of affliction» (Glück, 2021, p. 13). Гадаємо, що образ моху, однієї з найдавніших рослин на планеті, використаний авторкою для підкреслення архаїчності певних давно забутих ритуалів і традицій. Такими ж давніми є «хранителі» рецепту для виживання – «(t)he wives fermented these mosses, a time-consuming project / especially for people so old / they had been born in another century. / But they have patience, these men and women, / such you and I can hardly imagine» (Glück, 2021, p. 12). Також кращим мохом старенькі прикрашали горщики, у яких вирощували бонсай.

Збірка присвячена письменниці Кетрін Девіс, близькій подрузі Л. Глік. На тильному боці обкладинки розміщено цитати з відгуків, зокрема поетеси й оглядачки видання «The Guardian» Фіони Семпсон про те, що збірка «examines close relationships without the sweetener of correct sentiment, recording the universal stages of human life through a woman's experience». Погоджуємося з цим твердженням, хоча гендерну приналежність описаного досвіду визна-

чити непросто: стаття оповідача чи оповідачки приховується за займенниками «I» та «we», мало вказівок щодо гендерних ознак чи характеристик наратора, без яких в англійській мові дуже важко визначити стаття при оповіді від першої особи.

У багатьох поезіях Л. Глік різних років простежується ідея нерозривності життя і смерті, а втрати позиціонуються як невід’ємна частина життєвого досвіду. В останній збірці авторка не звертається до улюблених міфологічних персонажів та не персоніфікує природні об’єкти, натомість використовує образи звичайних людей, значна частина котрих похилого віку. Схожу тематику простежуємо у збірці пізнього періоду творчості авторки – «Faithful and Virtuous Night» (2014), характерною ознакою якої є поєднання спогадів про минуле з теперішнім, вигаданих образів із реальними. В ній також актуалізовано мотиви старіння, швидкоплинності життя й наближення кінця.

Збірка «Winter recipes from the collective» є «поетичною послідовністю» («book-length / narrative / poetic sequence»), у якій поетеса використовує низку ключових образів і метафор, що наскрізними лініями проходять через усі вірші, які можна класифікувати як прозові поезії. На трохи більше ніж 40 сторінках збірки розміщено 15 віршів – «Poem», «The Denial of Death» (складається з 2-х частин – «A Travel Diary» і «The Story of the Passport»), «Winter Recipes from the Collective» (з 4-х частин без заголовків), «Winter Journey» (з 3-х частин), «Night Thoughts», «An Endless Story», «Presidents’ Day», «Autumn», «Second Wind», «The Setting Sun» (з 4-х частин), «A Sentence», «A Children’s Story», «A Memory», «Afternoons and Early Evenings» та «Song». Заголовки лаконічні та промовисті.

Влучною є думка М. Олів’єр, що «Glück’s writing tries to divest itself from its narcissism by following what sounds like a Taoist philosophy leading the subject towards nothingness» (Olivier, 2025, p. 1). У тексті збірки знаходимо безпосередні згадки про східну філософію і культуру: «Дао де цзин», засадничка книга даосизму, написана Лао Цзи, – «that enviable emptiness into which / all things flow, like the empty cup in the Daodejing» (Glück, 2021, p. 7); китайські ієрогліфи – «procedures written on a card in Chinese characters» (Glück, 2021, p. 16); китайська мудрість – «(t)he Chinese were right, she said,

to revere the old» (Glück, 2021, p. 21); пун-сай, китайське мистецтво вирощування карликових дерев, – «misshapen trees the Chinese grow. Pun-sai, they’re called» (Glück, 2021, p. 35). Загалом, у східній культурі велике значення відіграє колектив, на протигагу західному індивідуалізму з проактивною життєвою позицією. Скажімо, в даосизмі, давньокитайському філософсько-релігійному вченні, пропагується мінімалізм, природність та прийняття усього, що відбувається, без супротиву і намагань змінити хід подій (принцип у-вей чи «non-action»); тоді як європейські екзистенціалісти покладають відповідальність на людину. Для екзистенціалізму притаманний інтерес до таких мотивів, як самотність, абсурдність буття та відсутність сенсу, свобода вибору та відповідальність людини за неї, відчуття тривоги і страху смерті, проблеми вибору та ін. У збірці есе «American originality» Л. Глік знаходимо таке твердження: «The passionate, enthralled helplessness of the reader resembles the anxious helplessness of humankind. Once the end is itself submerged in time, in its impervious trajectory, we have moved from realism to philosophy» (Glück, 2017).

Вважаємо, що поезіям Л. Глік притаманні основні риси (дзен-) буддизму – простота, природність і спокій. Перша благородна істина буддизму проголошує існування страждань. Як зазначає релігієзнавець Олег Шепетяк, «(н)ародившись, людина починає свій шлях до смерті, яка є кінцем усіх її сподівань, і перекреслює всі її мрії. Усвідомлюючи власну смертність і неспроможність досягнути справжнє щастя, людина страждає. <...> після смерті приходять нове народження, а після нього – знову смерть. В такому колі перероджень (сансара) людина перебуває вічно» (Шепетяк, 2019, с. 322). У творчості Л. Глік «(м)отиви смерті, занепаду, щезання є наскрізним <...> кінець є початком чогось іншого: у цьому процесі оприявлюється універсальна істина – циклічність буття. Смерть перероджується в життя, старе перевтілюється в нове, а минуле, теперішнє й майбутнє зливаються в медитативному колообігу» (Анісімова, 2025, с. 205). У збірці «Winter recipes from the collective» тема циклічності буття виражена через мотиви – образи кола, годинника, циферблата, дитячого надувного кола, кінця, повторення, повернення, циклічності людської праці, природних циклів, повтори слів та фраз (come

back, return, the same). Буддисти вірять у переродження, але не вірять в існування індивідуальної душі: «(п)ерероджується не душа, а ілюзія власного буття» (Шепетяк, 2019, с. 322-323).

У збірці колективно проявляється через діалогічність та присутність інших поруч із ліричним героєм, та оповідь від першої особи однини та множини: неназвана особа-партнер, співрозмовник («Poem», «The Setting Sun»), подруга («Winter Journey»); консьєрж, помічники офіціанта («The Denial of Death»); сестра («Winter Journey», «Autumn», «Second Wind», «A Sentence») і матір («Winter Journey», «Night Thoughts»); співмешканці будинку для людей похилого віку («Winter Recipes from the Collective»); наставники – сліпий вчитель малювання («The Setting Sun») та митець-гончар Лео Круз («Song»), єдиний персонаж з ім'ям у збірці.

Потреба бути з кимось поруч зумовлена відчуттям самотності – «I was very tired walking along the road» (Glück, 2021, p. 38). У поезії «A Memoir» йдеться про те, що в ліричного героя проявилась дивна невідома хвороба, яку все важче було приховувати: «the pretense of normalcy, of good health or joy in existence» (Glück, 2021, p. 39), тому «I wanted only to be with those like myself» (там само).

Вустами консьєржа, котрий постає кимось на кшталт дантівського Вергілія, у поезії «The denial of death» артикулюється думка про сенс руху по колу: «I see, he said, that you no longer / wish to resume your former life, / to move, that is, in a straight line as time / suggests we do, but rather (here he gestured toward the lake) / in a circle which aspires to / that stillness at the heart of things, though I prefer to think it also resembles a clock» (Glück, 2021, p. 9). Мудрість спостережень консьєржа та філософська глибина його висловлювань підкреслюється зокрема словами – «(b)ut isn't the life of the philosopher / exactly as you describe, I said. Going over the same course, / waiting for truth to disclose itself» (Glück, 2021, p. 9).

Якщо поезії, у яких репрезентовано східну філософію, сповнені спокоєм та смиренністю, то у віршах, у яких актуалізовано екзистенціалістські мотиви (напр., страх смерті й наближення кінця), простежується гостра напруга та відчуття приреченості. До прикладу, найкоротша поезія «A sentence» у вигляді діалогу між

сестрами сповнена напруги – «Everything has ended, I said. / What makes you say so, my sister asked. / Because, I said, if it has not ended, it will end soon / which comes to the same thing. And if that is the case, / there is no point in beginning / so much as a sentence» (Glück, 2021, p. 37). У тексті прямо не сказано, що йдеться про завершення земного життя, але цей кінець сприймається як вирок і небажання починати спочатку. Тональність наступної у збірці поезії «A children's story» у формі параболи з осучасненими казковими персонажами (король, королева та маленькі принцеси), які повертаються до міста, втомившись від сільського життя, є більш оптимістичною. Сидячи на задньому сидінні автомобіля, дівчата співають: «I am, you are, he, she, it is» (Glück, 2021, p. 38). Їхня «пісня буття» не говорить про майбутнє, в якому вони будуть жити. Загалом, «Nobody knows anything about the future, / even the planets do not know» (Glück, 2021, p. 38). Вірш проблематизує питання істини і втраченої надії, котра все ж може бути знайденою: «We must return to where it was lost» (там само).

Поняття циклічності репрезентує давню китайську мудрість, втілену у філософії даосизму – повернення всього суцього до свого початку: «Everything is change, he said and everything is connected. / Also everything returns» (Glück, 2021, p. 38). Як стверджує Кент Су, у поезіях Глік «the individual is to conform to the natural rhythm of the cosmos by “going with the flow”. Glück seems to suggest that one can achieve inner peace and stillness by embracing life's transformations» (Su, 2022, p. 57).

На переконання буддистів, все, що «видається дійсністю, включно з індивідуальним Я, є лише проекцією свідомості <...> Світ не реальний. Я теж не реальне» (Шепетяк, 2019, с. 321). У поезіях Л. Глік присутні образи, які можна охарактеризувати як привиди чи примари, основний – це образ старшої сестри поетеси, котра померла дитиною ще до її народження. Проте у авторки також була молодша сестра, яка на момент написання поезії вже теж пішла у засвіти. Важко сказати, про яку з них читаємо у вірші «Second wind» («Друге дихання»), що починається словами: «I think this is my second wind, / my sister said. Very / like the first, but that / ended, I remember» (Glück, 2021, p. 30). Це «друге дихання» – свідчить або

про реконструювання спогадів про молодшу сестру, або ж моделювання ситуації, яка могла б статися в дійсності, якби старша сестра ще була живою. У поезії сестра запитує, чи та пам'ятає, як разом стрибали по опалому листі. Але їхня матір заперечує: «You never jumped, my mother said. / You were good girls; you stayed where I put you. / Not in our heads, / my sister said. I put / my arms around her» (Glück, 2021, p. 30). Тож відповідь сестри підкреслює безмежні можливості уяви, яка впливає на сприйняття дійсності. В контексті хонтології (hautology), філософської концепції Жака Дерріди, привид розглядається як метафора онтології – щось із минулого, що є ні живим ні мертвим і водночас ані присутнім, ані відсутнім. Тож часто повторюваний в поезіях Л. Глік образ старшої сестри можна вважати привидами, що переслідують її протягом усього життя та існують поза межами темпоральності.

Аналізуючи збірку Л. Глік «The Wild Iris» (1992) Д. Морріс зазначає, що: «Traces of a variety of once dominant versions of religious explanation for human suffering and philosophical understanding of cosmic mystery seem to produce her identity and to haunt her as aggressive threats to the stability and uniqueness of her self. Glück's commentary on these sources creates the dynamic give and take of the sequence as well as the painful fragmentation of the lyric self» (Morris, 2006, p. 229). У збірці поезій 2021 року страждання вже не становлять такої болісної загрози, бо переосмислено глибинні причини його появи з позицій філософії дзен-буддизму, вираженої в переконанні у перехідності (транзитності) життя та прийнятті страждань як невід'ємної частини буття.

Апокаліптичні мотиви неодноразово звучали у віршах авторки. Наприклад, ліричний герой у вірші «Primavera» зі збірки «Village life» (2006) промовляє: «Alas, very soon everything will disappear: / the bird calls, the delicate blossoms. In the end, / even the earth itself will follow the artist's name into / oblivion». У зачині поезії «Afternoons and Early Evenings» з останньої збірки теж йдеться про близьку смерть: «The beautiful golden days when you were soon to be dying / but could still enter into random conversations with strangers, / random but also deliberate, so impressions of the world / were still forming and changing you» (Glück, 2021, p. 40).

Усвідомлення смерті посилює сприйняття барв життя, час сповільнюється «everything was happening more slowly» (там само), увиразнюється дзен-буддистське бажання спокою, позбавлення від думок та відчуття цілковитої ясності – «everything could be seen for what it was» (там само). У збірці есе «Proofs and Theories: Essays on Poetry» поетеса зазначає, що як і її сучасники, вона з підозрою ставиться до ілюзії спиненого часу, позаяк у всесвіті «in which everything is in flux, nothing is final» (Glück, 1994, p. 8), проте у цьому вірші час сповільнюється у медитативному спогляданні та роздумах про те, що буде далі.

Філософія екзистенціалізму, даосизм, дзен-буддизм подібні між собою тим, що зосереджуються на вивченні процесу пізнання дійсності. На переконання Ж.-П. Сартра і М. Гайдеггера, філософія має ґрунтуватися не на теоретичних узагальненнях, а на безпосередньому людському досвіді. У даосизмі інтуїтивне розуміння є значно важливим, аніж раціональне пояснення явищ, тобто буття неможливо повністю осягнути за допомогою раціо. Зважаючи на те, що екзистенціалізм сформований на західних проактивних засадах, на індивіда покладається велика відповідальність у творенні смислів та становленні власної ідентичності. На противагу цьому, у споглядальній східній філософії ставиться під сумнів доречність існування такої ідентичності, бо людина повинна віднайти «вищий порядок» через дії, позбавлені зусиль, та осягнути недуюальну природу дійсності. Екзистенціалісти акцентують увагу на неспокої, абсурдності та відчуженості людини у всесвіті, гнітючого дискомфорту від зіткнення з реальністю, натомість у даосизмі та буддизмі вважається, що страждання виникають саме через супротив плину буття. У духовних практиках даосизму, дзен-буддизму трансформація свідомості відбувається через медитацію – як гармонізацію з Дао, природнім порядком, чи просвітлення через розмиття ілюзії існування власного «Я».

Вважаємо, що попри, на перший погляд, несумісність і суперечливість західних і східних філософських концепцій та ідей, Луїзі Глік вдалося гармонійно поєднати їх у власній творчості. Збірці «Winter recipes from the collective» притаманна східна афористичність мовлення та розмиття індивідуального «Я», роблячи

індивіда частиною спільноти, що накопичує життєвий досвід і мудрість. Наприклад, у поезії «The Denial of Death» власний закордонний паспорт, який водночас є документом, що ідентифікує особу, та зберігає відмітки про подорожі, було викинуто наратором у море – «It sank immediately. / Downward, downward, while I continued / staring into the empty water» (Glück, 2021, p. 8). У цьому паспорті було обличчя з далекого минулого, «that face smiling with such conviction, filled with all the memories of our travels together and our dreams of other journeys» (там само).

Центральною темою екзистенціалізму є тема смерті (Мартін Гайдеггер), точніше життя з думкою про кінець. У поезії «The Denial of Death» відчувається даосистська стриманість і прийняття конечності буття. Відсутня драматичність, а перехід від життя до смерті сприймається природньо й закономірно, як частина природнього циклу. До слова, заголовок поезії є повною копією назви популярної книги філософа, антрополога і соціального психолога Ернеста Бекера, виданої у 1974 році, та яка ґрунтується на ідеях С. К'еркегора, З. Фройда та Е. Фромма. Для Бекера заперечення смерті є необхідною частиною буття.

У згаданому вище вірші консьєрж говорить про записник, у якому колись давно його співрозмовниця записувала та зачитувала різні історії, «mostly love stories and stories about loss»: «What was it called? A travel diary, I think you said, / though I often called it *The Denial of Death*, after Ernest Becker» (Glück, 2021, p. 10). За довгі роки життя накопичується настільки багато спогадів, що не залишається місця для нових вражень: «How heavy my mind is, / filled with the past. / Is there enough room / for the world to penetrate?» (Glück, 2021, p. 29), але водночас з віком «...certain / underlying principles have been in consequence / exposed with surprising clarity» (Glück, 2021, p. 24).

Старість є межею людського досвіду, час підбиття підсумків свого життя, усвідомлення того, що «(t)here is no one alive anymore / who remembers me as a baby» (Glück, 2021, p. 20). Поезія «An Endless Story» актуалізує подібні роздуми, «a meditation on existence» (Glück, 2021, p. 22), в якій зокрема йдеться про кохання як невід'ємний складник щастя. Навіть у поважному віці люди продовжують пошук власної

ідентичності та «still waiting to be transformed. This is why we search for love. / We search for it all of our lives, / even after we find it» (Glück, 2021, p. 25). Досить цікаву метафору для позначення згаданої вище трансформації використано в цьому вірші. Одного ранку молода дівчина прокинулася у вигляді пташки, але навіть один поцілунок перетворив би її знову на людину та позбавив здатності літати. «That was a bad trade, she said, / the wings for the kiss» (Glück, 2021, p. 24), – зазначає стара жінка-оповідачка. Тілесне тягне нас донизу, до землі, позбавляє невинності. Тільки діти здатні літати. Збірка починається словами, в яких виражається дуальна природа світу через даоські категорії інь та ян: «Day and night come / hand in hand like a boy and a girl / pausing only to eat wild berries out of a dish / painted with pictures of birds. / They climb the high ice-covered mountain, / then they fly away» (Glück, 2021, p. 3). Але коли на ту ж гору піднялася оповідачка з супутником, молячи вітер так само їх підхопити, він поніс їх униз – «Downward and downward and downward and downward» (Glück, 2021, p. 3).

Поетична творчість стала для Л. Глік засобом духовного та екзистенційного самопізнання, відтворення власної ідентичності. Хоча в поезії авторки присутнє відчуття детермінованості буття, ліричні герої часто прагнуть вийти поза межі травмуючої реальності та віднайти спокій у химерному просторі уяви і сновидінь, переосмислити вічні теми людства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки: поезії останньої збірки Л. Глік уможливають множинні інтерпретації, наративна майстерність поетеси інтенсифікується, зникають міфічні образи та сюжети. Збірку поезій «Winter recipes from the collective» (2021) можна вважати квінтесенцією власних екзистенційних пошуків поетеси, а не імплікацією існуючих філософських теорій чи концепцій. У поезіях збірки спостерігаємо художнє втілення процесу осмислення життєвого досвіду – старіння, самотності, болісних втрат, пошук сенсу, наближення кінця існування.

З екзистенціалізмом творчість Л. Глік споріднюють мотиви самотності, швидкоплинності життя й неминучого наближення смерті, а також неможливість віднайти чіткі відповіді на екзистенційні питання. В останній збірці

яскраво оприявлено засадничі принципи даосизму – смиренне прийняття неминучості змін й природнього плину подій, циклічності буття, де смерть не є кінцем, а лиш черговою ланкою неперервного процесу. Багатьом поезіям притаманна споглядальність, майже медитативний опис спостережень за буденними речами, загострення ясності бачення життєвих процесів. У деяких поезія простежується розмиття власного «Я» ліричного героя, вихід поза межі

суб'єктності. Також із дзен-буддизмом збірку поєднує ясність, лаконічність і простота образів. Тож художні рефлексії Л. Глік щодо наближення смерті у цій збірці поезій позбавлені емоційної напруги, відчуття розпачу чи відчаю, трансформуються у споглядання за плином життя.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі збірки «Winter recipes from the collective» з позицій екокритики та наратології.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анісімова Л. Особливості поетичної творчості Луїзи Глік. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Вип. 39. Т. 1. С. 201-206. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.1.34>
2. Шепетяк О. Історія релігій. Том перший. Жовква: Місіонер, 2019. 496 с.
3. Barger J. W. In Proximity to Oblivion: A Review of Louise Glück's Winter Recipes from the Collective. *Literary Matters*. Vol. 14, no. 3, Spring 2022. URL: <https://www.literarymatters.org/14-3-in-proximity-to-oblivion-a-review-of-louise-glucks-winter-recipes-from-the-collective/> (дата звернення: 17.02.2026)
4. Doreski W. Review of *Winter Recipes from the Collective*, by Louise Glück. *Harvard Review*. 23 November 2021. URL: <https://www.harvardreview.org/book-review/winter-recipes-from-the-collective/> (дата звернення: 07.02.2026)
5. Glück L. *American Originality : Essays on Poetry*. Farrar, Straus and Giroux, 2017. 208 p.
6. Glück L. *Proofs and Theories: Essays on Poetry*. Hopewell, New Jersey: Ecco, 1994. 134 p.
7. Glück L. *Winter Recipes from the Collective*. Farrar, Straus and Giroux, 2021. 64 p.
8. Hu X. Narrative Continuity and Natural Collective: Minimalism in «Winter Recipes from the Collective». *International Journal of Languages, Literature and Linguistics*. 2024. Vol. 10, № 1. P. 103-107. DOI: <https://doi.org/10.18178/IJLL.2024.10.1.494>
9. Jollimore T. Louise Glück's first collection since her Nobel gracefully captures our fragility. *The Washington Post*. November 4, 2021. URL: https://www.washingtonpost.com/entertainment/books/louise-glucks-first-collection-since-her-nobel-gracefully-captures-our-fragility/2021/11/03/2047ae94-2d3f-11ec-baf4-d7a4e075eb90_story.html (дата звернення: 17.02.2026)
10. Morris D. *The Poetry of Louise Glück: A Thematic Introduction*. Columbia and London: University of Missouri Press. 2006. 274 p.
11. Olivier M. Suspension and the Universal in Louise Glück's *Winter Recipes from the Collective*?. *Miranda*. 2025. № 32. P. 14. October 2025. DOI: <https://doi.org/10.4000/14yoe>
12. Saunders L. Where is the Grief-Rage? Louise Glück and the poetic of Absence. *Anglo Saxonica*. 2025. № 23, iss. 1, art. 5. P. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.5334/as.167>
13. Su K. *Winter Recipes from the Collective* by Louise Glück. *World Literature Today*. 2022. Vol 96, № 3. P. 56-57. URL: <https://worldliteraturetoday.org/2022/march/winter-recipes-collective-louise-gluck> (дата звернення: 11.02.2026)

REFERENCES:

1. Anisimova, Liudmyla (2025). Osoblyvosti poetychnoi tvorchoosti Luizy Glik [The distinctive features of Louise Glück's poetry]. *Zakarpatski filolohichni studii*, vol. 39, №1, pp. 201-206. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.39.1.34> [in Ukrainian]
2. Shepetiak, Oleh (2019). Istoriiia relihii. [The history of religions]. Tom pershyi. Zhovkva: Misioner, 496 p. [in Ukrainian]
3. Barger, John Wall (2022). "In Proximity to Oblivion: A Review of Louise Glück's Winter Recipes from the Collective". *Literary Matters*, vol. 14, no. 3, Retrieved from: <https://www.literarymatters.org/14-3-in-proximity-to-oblivion-a-review-of-louise-glucks-winter-recipes-from-the-collective/>
4. Glück, Louise (2017). *American Originality : Essays on Poetry*. Farrar, Straus and Giroux, 208 p.
5. Glück, Louise (1994). *Proofs and Theories: Essays on Poetry*. Hopewell, New Jersey: Ecco, 134 p.
6. Glück, Louise (2021). *Winter Recipes from the Collective*. Farrar, Straus and Giroux, 64 p.
7. Doreski, William (23 November 2021). Review of *Winter Recipes from the Collective*, by Louise Glück. *Harvard Review*. Retrieved from: <https://www.harvardreview.org/book-review/winter-recipes-from-the-collective/>.

8. Hu, Xinya (2024). Narrative Continuity and Natural Collective: Minimalism in «Winter Recipes from the Collective». *International Journal of Languages, Literature and Linguistics*, vol. 10, № 1, pp. 103-107. DOI: <https://doi.org/10.18178/IJLLL.2024.10.1.494>

9. Jollimore, Troy (4 November 2021). Louise Glück's first collection since her Nobel gracefully captures our fragility. *The Washington Post*. Retrieved from: https://www.washingtonpost.com/entertainment/books/louise-glucks-first-collection-since-her-nobel-gracefully-captures-our-fragility/2021/11/03/2047ae94-2d3f-11ec-baf4-d7a4e075eb90_story.html

10. Morris, Daniel (2006). *The Poetry of Louise Glück: A Thematic Introduction*. Columbia and London: University of Missouri Press, 274 p.

11. Olivier, Marie (2025). Suspension and the Universal in Louise Glück's *Winter Recipes from the Collective*". *Miranda*. № 32. DOI: <https://doi.org/10.4000/14yoe>

12. Saunders, Lesley (2025). Where is the Grief-Rage? Louise Glück and the poetic of Absence. *Anglo Saxonica*. № 23, issue 1, art. 5, pp. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.5334/as.167>

13. Su, Kent (May-June 2022). *Winter Recipes from the Collective* by Louise Glück (review). *World Literature Today*, vol. 96, № 3, pp. 56-57. Retrieved from: <https://worldliteraturetoday.org/2022/march/winter-recipes-collective-louise-gluck>

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0